

Fiche 2: Mededeling "Europees klimaatpact"

1. Algemene gegevens

a) MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S: Europees klimaatpact

b) *Datum ontvangst Commissiedocument*

9 december 2020

c) *Nr. Commissiedocument*

COM(2020) 788 final

d) *EUR-Lex*

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0788&qid=1610029115689&from=EN>

e) *Nr. impact assessment Commissie en Opinie Raad voor Regelgevingstoetsing*

Niet opgesteld

f) *Behandelingstraject Raad*

Milieuraad

g) *Eerstverantwoordelijk ministerie*

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

2. Essentie voorstel

De Commissie publiceerde op 9 december 2020 het voorstel voor het EU Klimaatpact als onderdeel van de Europese Green Deal¹. Het Klimaatpact is een EU-brede klimaatcampagne bedoeld om regio's, lokale gemeenschappen, het maatschappelijk middenveld, de industrie en jongeren nader tot elkaar te brengen ter bevordering van klimaatbewustzijn. De Commissie hoopt hiermee een positieve impuls te geven aan klimaatambitie binnen de EU en van onderop draagvlak te stimuleren en ondersteunen. De nadruk ligt hierbij op informeren, burgers betrekken, fake nieuws tegen gaan, discussie op basis van (wetenschappelijke) feiten faciliteren, bewustwording, aanzetten tot actie, en ontwikkelen en ondersteunen van bestaande initiatieven. Onderdeel hiervan is het benoemen van Klimaatpactambassadeurs, mensen die een voorbeeldfunctie vervullen op het gebied van acties voor klimaat- en milieubescherming en een proactieve brug vormen tussen het maatschappelijk middenveld, belanghebbenden en de Commissie. De Commissie wil partijen hiermee aanmoedigen om gezamenlijke klimaattoezeggingen (joint pledges) in te dienen – van burger tot multinational – in samenwerking met andere platforms,

¹ Zie ook het BNC-fiche Europese Green Deal (Kamerstuk 35377, nr. 1).

zoals de Count Us In-campagne.² Het Klimaatpact heeft een open mandaat en het toepassingsgebied moet zich vormen naar de input van betrokkenen.

Het Klimaatpact zal ook een online platform bieden, om de koppeling tussen de digitale en de groene transitie te versterken en de verspreiding van wetenschappelijke verantwoorde informatie en praktische adviezen over klimaat(actie) te bevorderen. Daarnaast dient het klimaatpact als medium om bestaande initiatieven verder te ontwikkelen en ondersteunen op lokaal niveau in het kader van groene mobiliteit, renovatie van gebouwen, (hernieuwbare) energieproductie en -verbruik, vergroening van openbare en particuliere ruimten, en om- en bijscholing t.b.v. de opkomst van groene banen. Aan deze thema's wordt aanvankelijk prioriteit gegeven.

Het platform zoekt tevens aansluiting bij, en verbinding met bestaande initiatieven, zoals het 'Global Covenant of Mayors' en de 'Youth for Climate'. Een jaarlijks evenement in het kader van het Klimaatpact moet deelnemers samenbrengen om hun kennis en ervaringen te delen, en de voortgang te evalueren. Het doel is dat het Klimaatpact in de loop van de tijd wordt uitgebreid naar andere gebieden, zoals duurzame consumptie en productie, bodemkwaliteit, gezond voedsel en duurzame voeding, oceanen, plattelands- en kustgebieden en andere.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

In Nederland zijn diverse initiatieven opgezet die goed aansluiten bij de ambitie van het Klimaatpact. Het nationale Klimaatakkoord is vormgegeven met betrokkenheid van veel maatschappelijke belanghebbenden en de koepels van decentrale overheden, waarmee concrete afspraken zijn gemaakt om klimaatverandering tegen te gaan. Het Klimaatakkoord is tot stand gekomen in samenwerking met de klimaattafels, waaraan burgers, bedrijven, decentrale overheden en het maatschappelijk middenveld hebben deelgenomen. Ook jongeren hebben deelgenomen aan de klimaattafels en de overheid heeft structureel contact met klimaatjongerenorganisaties. Het betrekken van jongeren is een prioriteit voor Nederland – immers zorgt klimaatbeleid ervoor dat de wereld toekomstbestendig blijft voor de volgende generatie. Deze prioriteit wordt gedeeld door het Klimaatpact.

Het klimaatpact sluit ook aan op de klimaatambities in VN-verband, die Nederland ondersteunt. In VN-verband is er aandacht voor klimaatcampagnes, publieke participatie en training. Dit is conform *Action for Climate Empowerment*, zoals opgenomen in artikel 6 van de UN framework convention on climate change (1992) en in artikel 12 van de Overeenkomst van Parijs, waarvan het doel is om de samenleving te betrekken bij klimaatactie via de zes pilaren: onderwijs, training, publiek besef, publieke participatie, openbare toegang tot informatie en internationale samenwerking. Het kabinet ondersteunt dit, ook met het oog op het belang van een breed draagvlak. Dit is eveneens conform de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's) die op de VN

² Count Us In is een online platform waarop deelnemers worden gestimuleerd door middel van klimaattoezeggingen hun persoonlijke koolstofuitstoot te verminderen.

ontwikkelingsagenda voor 2030 zijn vastgesteld, specifiek SDG 13 om actie tegen klimaatverandering te nemen.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Nu de regeringsleiders het EU-broeikasgasreductiedoel van ten minste 55% in 2030 ten opzichte van 1990 hebben vastgesteld, is het positief om te zien dat de EU een platform biedt om kansen te creëren en te benutten om over de gehele maatschappij eigenaarschap voor deze verandering vorm te geven. Het kabinet is van mening dat een breed draagvlak en commitment van alle belanghebbenden essentieel is om de geschetste doelstelling van het Europees Klimaatpact te halen. Het welslagen van de Europese Green Deal is afhankelijk van betrokkenheid van de maatschappij als geheel. De plannen die de Commissie schetst kunnen hieraan bijdragen, zoals het aanmoedigen van lokale acties en veranderingen ten aanzien van duurzame mobiliteit, renovatie van gebouwen, (hernieuwbare) energieproductie en -verbruik, of vergroening van openbare en particuliere ruimten, en opleiding voor groene banen. Het kabinet is van mening dat het Klimaatpact een significante, doch indirecte, bijdrage kan leveren aan het behalen van onze gemeenschappelijke EU-klimaatdoelen.

Het kabinet vindt dat de plannen van de Commissie nog niet duidelijk zijn vormgegeven. Het Klimaatpact gaat uit van een bottom-up aanpak, waardoor het nog niet goed is in te schatten wat het Klimaatpact in de praktijk zal betekenen voor (lokale) overheden, bedrijven en burgers. Het kabinet hoopt naarmate deze plannen verder worden uitgewerkt een actieve bijdrage te kunnen leveren aan het Klimaatpact.

Het kabinet is het eens met de Commissie dat de aanpak van klimaatverandering gebaat is bij een inclusieve en rechtvaardige transitie, mede vormgegeven door de burger en andere belanghebbenden. De daadwerkelijke betrokkenheid van deze partijen zal bepalend zijn voor het succes van het Klimaatpact. Het kabinet vindt het goed dat het Klimaatpact zal voortborduren op bestaande initiatieven, met name binnen het maatschappelijk middenveld. Het kabinet is van mening dat de transitie op een eerlijke wijze plaats dient te vinden met aandacht voor de sociaaleconomische gevolgen. Het Klimaatpact kan hierbij een rol spelen, door het bieden van een platform om de problematiek breed te benaderen met alle belanghebbenden. Dit kan ook commitment en daadkracht creëren.

Het kabinet ziet in het Klimaatpact kansen voor burgers en bedrijven om te participeren, bijvoorbeeld door de mogelijkheid om hun klimaatinitiatieven en toezeggingen te registreren op het online platform van het Klimaatpact. Daarnaast verwelkomt het kabinet onder andere het benoemen van Klimaatpact Ambassadeurs, het stimuleren dat partijen gedeelde klimaattoezeggingen indienen, ondersteunen en vergroten van bestaande (en nieuwe) netwerken, en het organiseren van evenementen. Dit sluit goed aan op Nederlandse initiatieven zoals bijvoorbeeld de Nationale klimaatweken. Dergelijke initiatieven kunnen bijdragen aan gedeeld eigenaarschap, technologische en sociale innovatie, en geoptimaliseerde besluitvorming. Naarmate

de EU haar klimaatdoelstellingen aanscherpt, is het kabinet van mening dat het Klimaatpact een rechtstreekse verbinding tot stand kan brengen met alle bestuursniveaus, het maatschappelijk middenveld en de Europese burger.

Implicaties voor brede welvaart

De Tweede Kamer verzoekt met de Motie Van Raan (Kamerstuk 353 77, nr. 19) om bij voorstellen voortkomend uit de Green Deal rekening te houden met welvaart in brede zin. Brede welvaart bestaat uit vier aspecten. De effecten op de eerste twee aspecten, de kwaliteit van leven voor de huidige generaties in Nederland en de kapitaalvoorraden voor latere generaties, beoordeelt het kabinet positief. Ondanks dat het lastig is te schatten wat het Klimaatpact voor effect heeft op bijvoorbeeld welzijn of materiële welvaart, verwacht het kabinet wel dat het bieden van een platform waar burgers en het maatschappelijk middenveld de transitie mede vorm kunnen geven positief is voor het vertrouwen in instituties en mensen en daarmee bijdraagt aan de kwaliteit van leven. Daarnaast zorgt het stimuleren en ondersteunen van maatschappelijk draagvlak voor ambitieuze klimaatactie mogelijk voor versnelde en verbrede maatschappelijke klimaatactie en dient het daarmee als een mitigerend middel tegen de negatieve effecten van klimaatverandering op deze kapitaalvoorraden. Voor het derde aspect, grensoverschrijdende effecten zoals geldstromen en milieueffecten, schat het kabinet in dat het expliciet betrekken van burgers, regio's en lokale gemeenschappen bij de uitvoering van de Europese Green Deal zorgt voor meer klimaatbewustzijn onder deze groepen en bijdraagt aan het behalen van de verschillende grensoverschrijdende Klimaatdoelen. Voor het vierde aspect, de verdeling van kosten en baten over verschillende groepen in de samenleving, zijn er op dit moment geen rechtstreekse financiële gevolgen vanuit deze mededeling. Het kabinet zal kritisch kijken naar de verdeling van kosten en baten over verschillende groepen zodra de Commissie met concrete uitwerking van voorstellen komt.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

Het Klimaatpact lijkt positief te worden ontvangen door de lidstaten, hoewel de concrete uitwerking nog niet duidelijk is. De samenwerking met de EU-vertegenwoordigingen in de lidstaten gericht op het verlenen van publieksvoorlichting kan hierbij van toegevoegde waarde zijn. Het is de inschatting dat een breder draagvlak een positieve impuls biedt aan klimaatambities in de EU. De positie van het Europees Parlement ten aanzien van het Klimaatpact is nog niet bekend.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen op het gebied van regeldruk en administratieve lasten

a) Bevoegdheid

De grondhouding ten opzichte van de bevoegdheid voor de mededeling is positief. De mededeling heeft betrekking op meerdere beleidsterreinen van de Unie, met name op die van milieu en energie. Op die terreinen heeft de EU een gedeelde bevoegdheid met de EU-lidstaten (zie artikel 4, lid 2, e, i, VWEU).

b) Subsidiariteit

De grondhouding ten aanzien van de subsidiariteit voor de mededeling is positief. Het grensoverschrijdende karakter van zowel de (aanpak van de) klimaatproblematiek, als het binnen de EU verbinden van lokale partijen, rechtvaardigen optreden op EU-niveau. Het behalen van de EU-brede doelstellingen om aan de Overeenkomst van Parijs te voldoen, wordt bevorderd door het bestaan van een centraal en overkoepelend platform om draagvlak en participatie van EU-burgers en bedrijven te vergroten.

c) Proportionaliteit

De grondhouding ten aanzien van de proportionaliteit is positief. De mededeling biedt oplossingen die bijdragen aan het behalen van klimaatneutraliteit in 2050 middels het vergroten van maatschappelijk draagvlak. Het Klimaatpact is als EU-brede campagne bedoeld om regio's, lokale gemeenschappen, het maatschappelijk middenveld, de industrie en jongeren te verenigen. Dit moet leiden tot een reeks toezeggingen die een verandering van gedrag teweeg moet brengen bij iedereen – van burger tot multinational. De voorgestelde maatregelen, zoals juiste informatievoorziening, bevorderen van lokale initiatieven en het instellen van klimaatpactambassadeurs zijn geschikt om het doel van het Klimaatpact te bereiken, omdat het zorgt voor betrokkenheid, inzicht in klimaatinitiatieven. Eveneens zal dit bijdragen aan de nationale klimaatdoelen. De maatregelen zijn vooral gericht op het vergroten van betrokkenheid en laten voldoende ruimte aan lidstaten, door een bottom-up approach waarbij het initiatief vooral aan de deelnemende partijen wordt gelaten. Daarmee gaan de voorgestelde maatregelen niet verder dan noodzakelijk.

d) Financiële gevolgen

In lijn met de uitgangspunten voor het nationale Klimaatakkoord is de inzet bij het beoordelen van de voorstellen van de Commissie dat de meest kosteneffectieve en toekomstbestendige maatregelen worden genomen, zodat de transitie betaalbaar blijft. Dit voorstel lijkt echter weinig tot geen directe gevolgen voor de nationale en Europese begroting te hebben, omdat het bouwt op bestaande initiatieven en gericht is op burgerparticipatie, zonder vaste verplichtingen. Het platform van het Klimaatpact wordt gefinancierd en gefaciliteerd door de EU en sluit aan op bestaande Nederlandse initiatieven. Eventuele budgettaire gevolgen worden ingepast op de begroting van het/de beleidsverantwoordelijk(e) departement(en), conform de regels van de budgetdiscipline.

Indien er gevolgen zijn voor de EU-begroting is het kabinet van mening dat de benodigde EU-middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van het MFK 2021-2027 en dat deze moeten passen bij een prudente ontwikkeling van de jaarbegroting.

e) Gevolgen voor regeldruk en administratieve lasten en concurrentiekracht

Het Klimaatpact lijkt op hoofdlijnen goed aan te sluiten bij staand beleid en vergroot mogelijk ook het maatschappelijk draagvlak hiervoor. Bij de uitwerking van de voorgestelde maatregelen zal

Nederland zich uiteraard inzetten om bij de invulling daarvan de gevolgen voor de regeldruk zo minimaal mogelijk te houden.